

PROJEKT CLIMCITIES

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
MAŁYCH I ŚREDNICH MIAST
POLSKI

INFORMACJA O PROJEKCIE DLA MIAST

WYKONAWCY PROJEKTU:

INSTYTUT OCHRONY ŚRODOWISKA
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

VISTA ANALYSE

Warszawa, luty 2017

...„Celem ramowej polityki Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, (...) a w szczególności lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z nimi związanych. (...) W Polsce ponad 60% ludności żyje w miastach - z tego względu konieczność przygotowania tych obszarów do możliwych zmian i zagrożeń stanowi kluczowe wyzwanie zarówno dla samorządów lokalnych, jak i dla ich mieszkańców.”

Ministerstwo Środowiska

Pierwszym polskim strategicznym dokumentem przygotowanym przez Ministerstwo Środowiska jest **"Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030"**. Dokument powstał w oparciu o ekspercki projekt **KLIMADA „Opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu"**, realizowany, z polecenia Ministra Środowiska, przez **Instytut Ochrony Środowiska-Państwowy Instytut Badawczy**.

Następnie, *„...wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców oraz samorządów lokalnych...”*, Ministerstwo Środowiska przygotowało **„Podręcznik adaptacji dla miast"**.

Kolejnym znaczącym krokiem w kierunku adaptacji miast jest niedawno rozpoczęty projekt skierowany do miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w wyniku którego, we współpracy z miastami, powstaną **miejskie plany adaptacji do zmian klimatu**. W projekcie biorą udział 44 miasta w Polsce. Będą one uwzględniały specyficzne lokalne uwarunkowania geograficzne, społeczne i gospodarcze każdego z miast i będą zawierały propozycje konkretnych działań adaptacyjnych. Również w tym projekcie jednym z konsorcjantów jest **Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy**.

Wyniki niedawno zakończonego, realizowanego przez Uniwersytet Warszawski, projektu PolCitClim - Porównawcze studium potencjału instytucjonalnego i zarządzania w kontekście adaptacji do zmian klimatycznych w Polsce i Norwegii – wskazują, że świadomość polskich miast konieczności adaptacji do zmian klimatu jest – w porównaniu z Norwegią – znacznie niższa. Odpowiedzią na te „braki” jest właśnie rozpoczynający się projekt **CLIMCITIES**. Projekt jest realizowany przez **Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy** we współpracy z norweska firmą **Vista Analyse**, mającą bogate międzynarodowe doświadczenie doradcze w zakresie opracowywania miejskich strategii adaptacyjnych.

1. O projekcie CLIMCITIES

1.1. Cel projektu

Dostosowanie się miast do zmieniających się warunków klimatycznych jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań.

W miastach niekorzystne skutki zmiany klimatu są odczuwane szczególnie dotkliwie.

Adaptacja do zmian klimatu na poziomie lokalnym zależy od skuteczności działań lokalnych instytucji, w tym przede wszystkim administracji samorządowej.

Cel projektu: rozwijanie zdolności adaptacji do zmian klimatu małych i średnich miast Polski poprzez zapewnienie podmiotom na poziomie lokalnym dostępu do wiedzy na temat adaptacji do zmian klimatu oraz realizacja celów adaptacyjnych określonych w unijnej i krajowej strategii adaptacji do zmian klimatu.

1.2. Korzyści dla miasta z przystąpienia do projektu - miejska strategia adaptacji do zmian klimatu

Lokalna specyfika (wrażliwość, podatność) zmian klimatycznych musi znaleźć odzwierciedlenie w sposobie radzenia sobie z ich skutkami na poziomie lokalnym spełniając jednocześnie oczekiwania mieszkańców. Jedynie akceptacja społeczna przyczyni się do sprawnego wdrażania strategicznych działań adaptacyjnych w planowaniu przestrzennym, w procesach inwestycyjnych i w zarządzaniu infrastrukturą społeczną.

Miasta, które skorzystają z oferty szkoleniowej, uzyskają wymierne korzyści

Korzyści dla miast z udziału w szkoleniach:

- poznanie rosnących wyzwań i zagrożeń dla miasta związanych ze zmianami klimatu takimi jak na przykład ekstremalne zjawiska pogodowe (deszcze nawalne, powodzie, podtopienia, wichury, miejska wyspa ciepła i in.)
- lepsze przygotowanie służb miejskich do przeciwdziałania i minimalizowania wpływu ww. zjawisk we wszystkich obszarach aktywności miasta, w tym szczególnie w obszarach planowania przestrzennego, rozwoju, inwestycji i zarządzania kryzysowego
- horyzontalne spojrzenie na związane z klimatem istniejące i potencjalne problemy miasta;
- wzrost wiedzy dotyczącej zarządzania miastem w celu zminimalizowania wpływu negatywnych zjawisk klimatycznych na życie i zdrowie jego mieszkańców
- docelowo wyższą jakość dokumentów strategicznych i planistycznych miasta, w tym planów rozwoju miasta, programów rewitalizacji, planów inwestycyjnych, planów zagospodarowania

- przestrzennego oraz merytoryczne przygotowanie urzędników do opracowania miejskiej strategii adaptacji do zmian klimatu
- nowe umiejętności współpracy i dialogu ze społecznością lokalną zainteresowaną wsparciem miasta w jego działaniach
 - umiejętne godzenie sprzecznych interesów stron i efektywne wykorzystanie potencjału miasta do adaptacji do zmian klimatu
 - poznanie działań podejmowanych przez inne miasta Polski, Europy i świata, a szczególnie dobrych praktyk w zakresie adaptacji, którymi mogą się pochwalić różne miasta świata, w tym także niektóre miasta w Polsce
 - dostęp online do bogatych materiałów szkoleniowych (opracowania, prezentacje, źródła)

1.3. Odbiorcy projektu

CLIMCITIES jest projektem partycypacyjnym, skierowany zarówno do samorządów i mieszkańców małych i średnich miast Polski (o liczbie mieszkańców między 50 a 99 tys., a także mniejszych). Formą realizacji projektu są m.in. szkolenia. Pierwszą grupę docelową szkoleń stanowią

pracownicy administracji samorządowej oraz instytucji i firm współpracujących z miastem i realizujących cele i zadania miasta

z następujących referatów:

- ochrona środowiska
- planowanie przestrzenne
- architektura i nadzór budowlany
- gospodarka nieruchomościami
- infrastruktura miejska w tym: gospodarka wodna, systemy kanalizacji i gospodarka wodami opadowymi, transport
- zarządzania kryzysowego (w tym centra ratownictwa)
- inne kluczowe referaty miejskie infrastruktury technicznej i społecznej

Drugą grupą odbiorców są

lokalni liderzy:

- działacze pozarządowych organizacji proekologicznych
- dziennikarze lokalnych mediów
- przedstawiciele lokalnych społeczności, przedsiębiorców i biznesu
- mieszkańcy – interesariusze działań adaptacyjnych w mieście

1.4. Sposób realizacji projektu - szkolenia

Szkolenia są realizowane metodą „blended learning” łączącą szkolenia stacjonarne ze szkoleniami online. Szkolenia stacjonarne będą przeprowadzone w 12 miastach Polski: Gdańsku, Koszalinie, Poznaniu, Wrocławiu, Żorach, Będzinie, Rzeszowie, Lublinie, Ostrowcu Świętokrzyskim, Łodzi, Warszawie i Ełku. Wybór tych miast jest podyktowany dobrym skomunikowaniem miast – uczestników projektu z miastem organizacji szkolenia w poszczególnych województwach. Szkolenia, po trzy

dwudniowe szkolenia w każdym mieście, dla obu grup odbiorców jednocześnie, zaplanowane są na godziny 9 – 16, z godzinną z przerwą obiadową. Moduły szkoleniowe online dostępne są przez stronę projektu: <http://climcities.ios.gov.pl>.

2. Szczegółowy program szkoleń

Układ i tematyka szkoleń		Odbiorcy	
		Przedstawiciele urzędów miejskich	Lokalni liderzy
BLOK I. Komunikacja interpersonalna w systemie partycypacyjnym - miękkie umiejętności negocjacyjne			
Forma: seminaria i ćwiczenia			
Moduł 1.	Budowa oraz utrzymanie właściwych relacji pomiędzy stronami konfliktu czy współpracownikami: <ul style="list-style-type: none"> Umiejętność zbudowania porozumienia między stronami Umiejętności zarządzania oczekiwaniami odbiorcy Umiejętności modyfikowania własnych działań dzięki otrzymanej informacji zwrotnej 		✓
Moduł 2.	Efektywne techniki przekazu i komunikacji: <ul style="list-style-type: none"> Wiedza i umiejętność dostosowania stylu i charakteru przekazu zależnie od preferencji odbiorców Umiejętności sprawnego wykorzystywania efektywnych narzędzi przekazu 	✓	✓
Moduł 3.	Nowoczesne metody aktywizacji stron: <ul style="list-style-type: none"> Wiedza i umiejętności motywowania stron do efektywnego zaangażowania w konstruktywną współpracę Umiejętność efektywnego wykorzystania narzędzi aktywizujących w praktyce 		✓
Moduł 4.	<ul style="list-style-type: none"> Trudne sytuacje w rozmowach i konflikty interesów Wiedza na temat rodzajów, powodów i mechanizmów występowania trudnych sytuacji negocjacyjnych Umiejętności związane z wykorzystywaniem trudnych sytuacji do kontrolowanego wyzwolenia pokładów aktywności stron konfliktu ukierunkowanego na efektywną współpracę Wiedza na temat struktury informacji zwrotnej oraz umiejętności jej udzielania 	✓	✓

BLOK II. Podstawy merytoryczne adaptacji do zmian klimatu			
Forma: seminaria			
Moduł 1.	Podstawy prawne i polityczne adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNCCC) • Strategia adaptacji do zmian klimatu Unii Europejskiej (COM(2013) 216 final) • Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu – SPA 2020 • Działania związane z adaptacją do zmian klimatu w polskim systemie prawnym 	✓	✓
Moduł 2.	Podstawy naukowe adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • Zmiany klimatu w skali globalnej • Regionalne i lokalne skutki zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 3.	Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu w mieście: <ul style="list-style-type: none"> • Zarządzanie adaptacją do zmian klimatu na poziomie regionalnym i lokalnym • Wrażliwość na negatywne skutki zmian klimatu oraz potencjał w zakresie adaptacji • Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu jako zadania jednostek samorządu terytorialnego 	✓	✓
Moduł 4.	Główne obszary adaptacji do zmian klimatu w miastach: <ul style="list-style-type: none"> • planowanie przestrzenne • infrastruktura miejska • budownictwo • zarządzanie kryzysowe • aspekty społeczne adaptacji do zmian klimatu • aspekty ekonomiczne adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
BLOK III. Miejskie plany adaptacyjne i budowa strategii miejskiej			
Forma: seminaria, ćwiczenia, warsztaty			
Moduł 1.	Wprowadzenie do strategii adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • Istota, podmioty i przedmiot strategii adaptacji do zmian klimatu • Zakres strategii adaptacji do zmian klimatu oraz synergie z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym • Korzyści wynikające ze strategii adaptacji do zmian klimatu • Okres i horyzont czasowy strategii adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 2.	Proces opracowania strategii adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty strategiczne • Diagnoza lokalnych skutków zmian klimatu • Analiza strategiczna wrażliwości na zmiany klimatu, • Analiza scenariuszy zmian klimatu oraz przygotowanie scenariuszy adaptacyjnych • Cele strategiczne adaptacji do zmian klimatu • Cele operacyjne adaptacji do zmian klimatu • Działania i zadania w zakresie adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 3.	Szacowanie kosztów wdrożenia strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	
Moduł 4.	Zbudowanie i współpraca członków Zespołu ds. wdrożenia strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	
Moduł 5.	Udział mieszkańców w opracowaniu i wdrożeniu strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	✓
Moduł 6.	Monitoring realizacji strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	✓